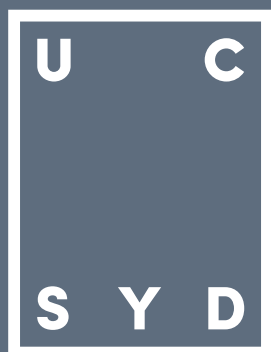

Universitets- skoler

Beretning 2016/17

Forfattere: Albrechtsen, T., Carlsen, D.; Hansen, R.; Jepsen, R.;
Oettingen, A. von; Outzen, O.; Søndergaard, L. & Thorgaard, K.
Layout: Hedda Bank, www.heddabank.dk
Foto: Niels Nygaard, Vitaskolen Bohr og Vonsild skole
UC SYD, 2018
ISBN: 978-87-992584-9-9

Indhold

6 Universitetsskoler – beskrivelse og beretning

- 6 Indledning
- 6 Baggrund
- 7 Etablering

8 Del I: Hvad er universitetsskoler?

- 8 Universitetsskole som undersøgelsesfællesskaber
- 9 (Fag)didaktiske projekter
- 9 Fælles kompetenceudvikling: Undersøgelse af pædagogisk praksis
- 10 Universitetsskoler – i læreruddannelsen, folkeskolen og Forskning, innovation, videreuddannelse
- 10 Universitetsskoleprojektet i læreruddannelsen
- 10 Universitetsskoleprojektet på universitetsskolerne
- 11 Universitetsskoleprojektet i Forskning, innovation, videreuddannelse

12 Del II: Forskning i universitetsskoler

- 12 Fagdidaktisk forskning
- 13 Matematikdidaktiske undersøgelser
- 13 Elevopgaver og elevprodukter
- 13 Undersøgelsesbaseret matematikundervisning
- 14 Danskdidaktiske undersøgelser - I gang med fagdidaktiske undersøgelser
- 14 Mundtlighed i dansk
- 15 Ph.d.-studerende i universitetsskoleprojektet

16 Del III: Organisering og aktører

- 17 Aktører – og deres funktion i forhold til projektet
- 17 Lærerstuderende
- 17 Undervisere i læreruddannelsen
- 17 Forskere fra Forskning, innovation og videreuddannelse
- 17 Lærere på universitetsskolen
- 17 Skolelederne på universitetsskolerne
- 17 Skolecheferne i kommunerne
- 18 Hvem? Korte præsentationer af de konkrete aktører
- 18 Lyreskovskolen, Aabenraa kommune
- 19 Vitaskolen Bohr, Esbjerg kommune
- 19 Vonsild Skole, Kolding kommune
- 20 Læreruddannelsen i UC SYD
- 20 Forskning, innovation og videreuddannelse UC SYD
- 20 Tilknytning til nationale og internationale forskningsnetværk

22 Del IV: Erfaringsopsamling år 1

22 Gruppeinterviews

22 Rekruttering af lærerstuderende til universitetsskoleprojektet

22 Roller i universitetsskoleprojektet

23 Samarbejdet – hvordan etableres fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber mellem aktørerne?

23 Udbredelsen af universitetsskoleprojektet – på universitetsskolen og i læreruddannelsen

23 Ledelse i universitetsskoleprojektet

25 Fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber

26 Bilag 1 Diplommodul

**Viltert,
samskabende
og handlings-
orienteret**

Universitetsskoler – beskrivelse og beretning

UC SYD

Indledning

Dette er den første samlede beskrivelse af og beretning om universitetsskoler som de gøres i Syddanmark. En beskrivelse og beretning, der på mange måder afspejler projektet i dets DNA: Viltert, samskabende og handlingsorienteret. Hvad universitetsskoler er, forskning i universitetsskoler og organisering af universitetsskoler beskrives, og der berettes om centrale forsknings- uddannelses- og udviklingsaktiviteter og erfaringsopsamling for 2016/17.

Baggrund

Universitetsskoler er nye i Syddanmark og i UC SYD, men ideen om universitetsskoler er hverken ny eller fiks, men historisk forankret og med international resonans. I en dansk kontekst kan groft skelnes mellem to historiske udviklingsspor i læreruddannelsens historie, som fører frem til idéen om universitetsskoler. På den ene side er relationen mellem skole og læreruddannelse med stærkt fokus på praksistilknytning, hvilket historisk kan ses i udviklingen af henholdsvis øvelsesskoler og praktikskoler. På den anden side relationen mellem skole og uddannelsesforskning og kravet om, at pædagogisk praksis skal være mere forskningsinformeret, som historisk har ført til forsøgsskoler og pædagogisk udviklingsarbejde. I et internationalt perspektiv findes også lignende initiativer. Det gælder fx laboratorieskoler (mest kendt er nok John Deweys i tilknytning til Chicago Universitet i 1890'erne),

professionelle udviklingsskoler (Professional Development Schools) og pædagogiske forsknings-praksis-partnerskaber. Og endelig universitetsskoler i Norge, som mest konkret har inspireret universitetsskole-ideen i Syddanmark. I artiklen *Universitetsskoler som et initiativ til fastholdelse af talentfulde lærerstuderende* (Albrecht- sen, T., Carlsen, D.; Hansen, R.; Oettingen, A.; Outzen, O.; Søndergaard, L. & Thorgaard, K., 2017) i *Unge Pædagoger*, nr. 2 udfoldes disse perspektiver nærmere.

Baggrunden og interessen for at udvikle universitetsskoler skal også søges i kravene til læreruddannelsen om såvel øget praksistilknytning som øget forsknings-basering som kom med reformen i 2013 (LU13). Ideen om universitetsskoler voksede blandt andet igennem internationale kontakter, på møder og i erfaringsudvekslinger med især Europa-Universität Flensburg (EUF) og Norges teknisk-videnskabelige Universitet - NTNU. I 2013 besøgte repræsentanter fra UC SYDs forsknings- og udviklingsafdeling samt institutchef for læreruddannelsen NTNU i Trondheim for at diskutere ideer til etablering af universitetsskoler. Samtidig blev der afholdt møder med universitetet i Flensburg om forholdet mellem lærerud- dannelsens teoretiske og praktiske del. I efteråret 2015 besøgte rektoratet samt forskningschef i UC SYD Univer- sitetet i Tromsø for også her at hente inspiration og dis- kutere ideen om universitetsskoler. Universitetsskoleideen er således løbende modnet, diskuteret og udviklet i sam- arbejde og samtale med andre aktører.

Etablering

I april 2016 blev det første møde i Universitetsskoler i Syddanmark afholdt med deltagelse af skolecheferne fra Kolding, Esbjerg og Aabenraa kommuner, skoleledere fra tre skoler fra de tre kommuner, prorektor, forskningschef, institutchef for læreruddannelsen, studieleder og studiechef ved læreruddannelsen UC SYD samt fagdidaktiske forskere fra forsknings- og udviklingsafdelingen. Formålet med mødet var at etablere et samarbejde mellem folkeskoler, læreruddannelse og didaktisk forskning.

Nærværende beretning beskriver universitetsskole som idé, de deltagende aktører samt undersøgelser og forskning i universitetsskoleprojektets første år. Et første år, som har været præget af, at mange mennesker har kastet energi ind i at være med til at forstå og formulere, udforske og udfordre hvad universitetsskoler er – ikke mindst ved med gå-på-mod *at gøre* universitetsskoler.

I første del præsenteres universitetsskoler som idé. I anden del sættes fokus på aktuelle projekter, der pågår i de forskellige undersøgelsesfællesskaber, mens tredje del præsenterer de aktører, der indgår i projektet. Endelig berettes i fjerde om erfaringsopsamlingen efter det første år.

Beskrivelsen og beretningen henvender sig bredt til alle, der er interesseret i udvikling og forskning i folkeskolen og læreruddannelsen.

Del I: Hvad er universitetsskoler?

Universitetsskole er et langsigtet samarbejde mellem folkeskoler og professionshøjskole. Projektet skal bringe læreruddannelse, folkeskole samt almen- og fagdidaktisk forskning tæt sammen med henblik på at styrke alle parter.

Det betyder helt konkret:

- at bedrive didaktisk forskning tæt på skolen og i klasseværelset til gavn for eleverne
- at løfte kvaliteten af studerendes bachelorprojekter
- at bidrage til skoleudvikling og kompetenceløft af lærere
- at løfte forskningskvaliteten i læreruddannelsen
- at gøre didaktisk viden kendt, tilgængelig og anvendelig i folkeskolen

Med universitetsskole-ideen fremmes udviklingen af en stærkere forskningsinformeret tilgang til undervisningen på læreruddannelsen og i skolen samt en stærkere forskning inden for professionshøjskolen. Universitetsskole er en ramme, hvor lærere, lærerstuderende, læreruddannere og forskere indgår i rollebevidste undersøgelsesfællesskaber om relevant almen- og fagdidaktisk forskning.

Universitetsskole som undersøgelsesfællesskaber

Universitetsskoler bygger på flere grundlæggende antagelser:

- For det første at et robust partnerskab mellem skole, uddannelse og forskning må bygge på et ligeværdigt samarbejde i anerkendelse af de forskellige institutters domæner.
- For det andet at den bedste måde at bringe uddannelse, skole og forskning sammen på er, at alle parter indgår i konkrete og fællesinitierede dialogfora og forskningsmiljøer, som giver mulighed for at eksperimentere med, analysere, diskutere og perspektivere didaktiske emner og temaer.
- For det tredje at skolens praksis og undervisning ikke er en tilfældig aktivitet, men meningsfyldt og formålssorienteret og derfor bygger på en difference mellem teori og praksis.
- For det fjerde, at (fag)didaktisk forskning i folkeskolen må rumme en teoretisk, en empirisk og en praksis-dimension for at skabe en mere relevant og robust sammenhæng mellem skole, uddannelse og forskning.

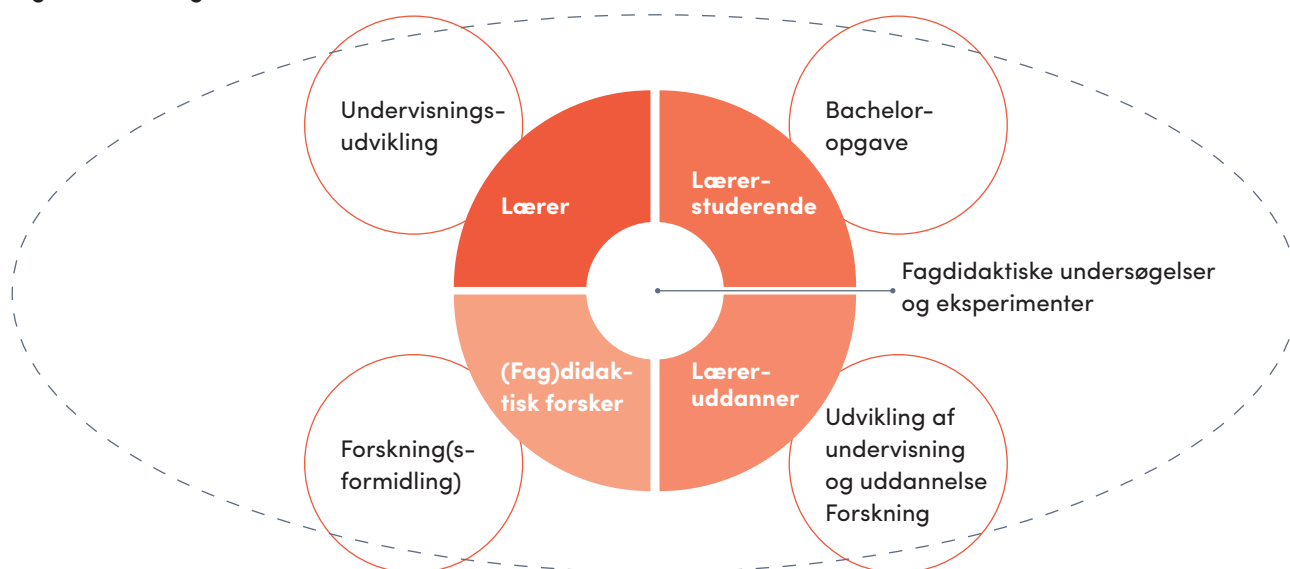
Universitetsskoler som idé forholder sig undersøgende til overgange og transformationsprocesser mellem teori, empiri og praksis.

Teori forstås som en vifte af almen- og fagdidaktiske teorier, der skaber begrebsmæssig orientering, belyser, kritiserer og fortolker didaktiske konstruktioner om praksis og driver empirisk design.

Empiri forstås som en vifte af indtryk, observationer, udsagn, noter, iagttagelser, artefakter og lignende i og af skolevirkeligheden, der ordnes systematisk (gøres til

Figur 1: Undersøgelsesfællesskaber

data), kvantitativt eller kvalitativt. Empiri fungerer som den kritiske afprøvning og vurdering af teoriernes udsagnskraft og praksis.

Praksis forstås som de erfaringsbundne og handlingsdrevne former for almen- og fagdidaktisk dømmekraft, sådan som de kommer til udtryk i den konkrete undervisning.

Universitetsskoler er organiseret i en række (fag)didaktiske undersøgelsesfællesskaber, der alle bidrager til de overordnede mål med universitetsskoler.

(Fag)didaktiske projekter

Et (fag)didaktisk universitetsskoleprojekt foregår som fælles undersøgelser og eksperimenter på tværs af skole, uddannelse og forskning af et centralt (fag) didaktisk fænomen eller problem. Konkret betyder det, at hvert (fag)didaktisk projekt er organiseret som et samarbejde mellem en eller flere lærere, en eller flere lærerstuderende, en læreruddanner og en (fag)didaktisk forsker, der undersøger og udforsker samme fænomen eller problem. Projekternes overordnede tema formuleres af læreruddanner og/eller forsker. Raffinering, præcisering og operationalisering (i projektbeskrivelse) foretages i et samarbejde mellem alle parter (lærer, lærerstuderende, læreruddanner, forsker), kvalitetssikres gennem forskningsprogrammet for Dagtilbud og skole i UC SYD og bygger på dialog om og diskussion af temaet i spændingsfeltet mellem aktuelle skole-, uddannelsespolitiske og professionsfaglige problemer og temaer.

De (fag)didaktiske projekter bidrager til en vidensproduktion, der kan bringes i spil i forskellige kontekster. I et projekt undersøger deltagerne alle de samme fænomener og problemer, fordi de opleves som relevante, men ud fra forskellige relevanskriterier, der relaterer sig til de forskellige kontekster. Man kan fx spørge, om de didaktiske eksperimenter, undersøgelsen heraf og dens vidensproduktion bidrager til at udvikle skolens undervisning

og elevernes mulighed for at udvikle sig som mennesker med lyst til at fordybe sig og lære? Bidrager den til udvikling af undervisningen i læreruddannelsen og den fagdidaktiske viden på et specifikt felt? Bidrager den til udviklingen af ny fagdidaktisk viden? Ligeværdige undersøgelsesfællesskaber betyder ikke, at alle er forskere, undervisere eller lærere, men at alle deltagere oplever eksperimenter og undersøgelser som meningsfulde og relevante i deres kontekst.

Men undervisning, udvikling af undervisning og viden om undervisning foregår ikke i et tomrum. Derfor eksperimenteres også med og i de kontekster, som de fagdidaktiske undersøgelser foregår i. Det betyder fx, at også skolelederne arbejder eksperimenterende med, hvordan man leder pædagogisk og didaktisk udvikling på skolerne i et samarbejde med ledere, undervisere, forskere og ledelseskonsulenter fra professionshøjskolen.

Fælles kompetenceudvikling: Undersøgelse af pædagogisk praksis

Som led i universitetsskoleprojektet deltager lærere, lærerstuderende og læreruddannere i fællesskab i et kompetenceudviklingsforløb. Forløbet er struktureret efter det pædagogiske diplommodul *Undersøgelse af pædagogisk praksis* (5 ECTS), som udgør et obligatorisk modul i den pædagogiske diplomuddannelse.

For de lærerstuderende er der tale om deltagelse i et særligt talentspor, hvor de erhverver sig dels et bevis og dels 5 ECTS oveni læreruddannelsens 240 ECTS.

Formålet med modulet er at kvalificere deltagerne "til at undersøge og dokumentere pædagogisk praksis" og "udvikle færdigheder til på et metodologisk reflekteret grundlag at frembringe empirisk data om pædagogisk praksis" (Studieordningen for PD, 2016).

Uddannelsesforløbet giver særlig indsigt i, hvordan der kan arbejdes i de fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber med empiriske data fra undervisningen. Dette understøtter universitetsskoletanken om at styrke samspillet mellem pædagogisk teori, empiri og praksis. Deltagerne i modulet udarbejder et undersøgelsesdesign og gennemfører en mindre undersøgelse på universitetsskolen. Modulet afsluttes med udarbejdelse af en skriftlig opgave, som bedømmes med intern censur (lærerne med karakter på deres skriftlige produkt og de lærerstuderende med bestået/ikke-bestået). Undersøgelserne fremlægges og diskuteres i et fagfællesskab bestående af både læreruddannere, forskere, lærere og medstuderende ude på skolerne.

Undervisningen er konkret foregået gennem samlet deltagelse på Campus Kolding, UC SYD, hvor lærerne på tværs af universitetsskolerne, de lærerstuderende og læreruddannerne har mødt hinanden, er blevet undervist og har haft tid til fordybelse. Tilbagemeldinger fra modulforløbet har været entydigt positive, bl.a. med udgangspunkt i det faktum, at de tre aktører her mødes på tværs om den samme sag, og gennem drøftelser har udviklet et fælles sprog ind i projektet. For nærmere beskrivelse af modulet, se bilag 1.

Universitetsskoler – i læreruddannelsen, folkeskolen og Forskning, innovation, videreuddannelse

Universitetsskoleprojektet i læreruddannelsen

Læreruddannelsen indgår i universitetsskoleprojektet på flere måder, dels gennem de lærerstuderendes langvarige arbejde med fagdidaktiske problemstillinger i klasserne på skolerne i samarbejde med folkeskolelærere, læreruddannere og fagdidaktiske forskere, dels igennem inddragelsen af erfaringerne fra arbejdet med fagdidaktiske og faglige problemstillinger i fagene i

læreruddannelsen og i forbindelse med de lærerstuderendes bachelorprojekt. De to niveauer – universitetsskolen og undervisningen i læreruddannelsen – er indbyrdes forbundne på den måde, at læreruddannelsens fag- og fagdidaktiske faglighed bringes i spil i arbejdet, undersøgelserne og undervisningen i klasserne på universitetsskolen, men også ved, at disse erfaringer indgår og bearbejdes i undervisningen i uddannelsens fag og moduler. Bindeleddet mellem uddannelsens teori og praksis i klasserne på universitetsskolen bliver den empiri, som genereres i forløbet. Det metodiske grundlag for det empiriske arbejde er den viden og de erfaringer, som deltagerne tilegner sig gennem deltagelse i og gennemførelse af diplommodulet 'Undersøgelse af pædagogisk praksis' – se beskrivelse ovenfor samt bilag 1.

I et videre perspektiv bliver der mulighed for, at de fagdidaktiske forskningsprojekter genererer teori og didaktiske greb, der kan inddrages i undervisningen i læreruddannelsens fag. Det kan fx ske gennem udarbejdelse af fagfællevaluerede lærebøger til undervisningen i undervisningsfagene. Men også mere konkret veksles mellem de forskellige kontekster i projektet, fx når lærere fra en skole deltager i planlægningen og gennemførelsen af undervisningen på læreruddannelse sammen med en læreruddanner.

De studerendes bachelorprojekter indgår i universitetsskoleprojektet ved, at de studerende i løbet af deres 3. studieår indleder arbejdet med deres bachelorprojekt. Deltagelsen i universitetsskoleprojektet skaber grundlaget for den empiri, der genereres af den lærerstuderende på universitetsskolen og indgår og analyseres i bachelorprojektet, som den studerende udarbejder i løbet af sit 4. studieår.

Universitetsskoleprojektet på universitetsskolerne

Skolerne indgår ligeledes i universitetsskoleprojektet på flere måder. I klasser planlægges undervisning med udgangspunkt i det undersøgelsesfællesskab, som

universitetsskolelæreren, den lærerstuderende, læreruddanneren og den (fag)didaktiske forsker udgør. Der er fokus på didaktiske eksperimenter. Udgangspunktet for vidensudvikling og undersøgelser er den fagdidaktiske problemstilling, som der er opnået enighed om i samarbejdet mellem de forskellige deltagere.

Samtidig med at universitetsskolelæreren deltager i undersøgelsesfællesskabet deltager han/hun i det diplommodul (Undersøgelse af pædagogisk praksis), der afvikles med deltagelse af læreruddannere, lærerstuderende og universitetsskolelærere.

Skolens leder spiller en central rolle som den, der leder universitetsskoleideen på skolen og skaber de nødvendige rammer for det. Universitetsskolearbejdet involverer derfor også udvikling af ledelsesdimensionen, hvor fokus bliver på skolelederen og ledelsesteamet som faglige og pædagogiske ledere, der forestår og leder pædagogiske og didaktiske eksperimenter og projekter på skolen.

Universitetsskoleprojektet i Forskning, innovation, videreuddannelse

Forskningen i universitetsskoler foregår på to niveauer. Der er den overordnede udforskning af universitetsskoler som idé samt de konkrete (fag)didaktiske undersøgelser. De to niveauer er forbundne derved, at universitetsskoler som idé er retningsgivende for de specifikke fagdidaktiske projekter og omvendt informerer de fagdidaktiske projekter den kontinuerlige forskningsmæssige præcisering af, hvad universitetsskoler er for et fænomen overordnet set.

Universitetsskoler er derved grundlæggende rammen om to forskellige typer af forskning:

- Forskning i universitetsskole
- Fagdidaktiske forskningsprojekter

Del II: Forskning i universitetsskoler

Der forskes løbende i universitetsskoler med henblik på at udvikle forståelsen af, hvad universitetsskoleidéen er, og hvad universitetsskoleidéen betyder for skolen, læreruddannelsen og professionshøjskolen, jf. det overordnede formål med universitetsskoler.

I 2016/2017 har forskningen i universitetsskoler koncentreret sig om at formulere en terminologi, som beskriver nogle af de centrale kendetegn ved idéen, som på den ene side bygger på internationale erfaringer og forskning og på den anden side deltagernes egne indledende erfaringer med samarbejdet.

Inspiration til formuleringen af idéen om universitetsskoler er dels hentet fra deltagelse i forskningsnetværket TEQUILA og projektet PROTEUS – se også afsnittet "Tilknytning til nationale og internationale forskningsnetværk". I efteråret 2016 er gennemført et forskningsophold på NTNU i Trondheim i Norge, og afholdt forskningsmøder og -seminarer med internationale samarbejdspartnere. Dette er bl.a. resulteret i en partnerskabsaftale mellem institutionerne. Derudover bygger idéen om universitetsskoler på indsigter fra forskning inden for didaktik og skoleudvikling. Det drejer sig blandt andet om viden om laboratorieskoler, professionelle udviklings-skoler og forsknings-praksis-partnerskaber. Idéen med universitetsskoler er præsenteret i forskellige forskningsfora. Det gælder fx på konferencer, såsom Læremiddel.dk's konference i 2017 og i det pædagogisk tidsskrift, *Unge Pædagoger* (Albrechtsen et al., 2017).

Da fokus primært har været på at afdække eksisterende viden om universitetsskoler og lignende forsknings-praksis-samarbejde samt opbygge relationer både til praksis og andre forskningsmiljøer, er det begrænset, hvor meget universitetsskoler endnu er undersøgt som empirisk fænomen. Men forskningsmæssigt samler interessen sig om undersøgelser af, hvad universitetsskole betyder for både skole, læreruddannelse og fagdidaktisk forskning. I projektets første år er der genereret data i form af

gruppeinterviews med alle aktører om deres oplevelser af og forventninger til det at gøre universitetsskolerne (se Erfaringsopsamling). Studerendes fremlæggelser af pilotundersøgelser på skolerne er videofilmnet, og forskellige relevante dokumenter indsamlet. I et delprojekt fokuseres på betydning af universitetsskoleprojektdeltagelse for de lærerstuderendes bachelorprojekter. Med henblik på at undersøge om og i hvilken udstrækning universitetsskoler bidrager til at løfte kvaliteten af studerendes bachelorprojekter, gennemføres en undersøgelse af, hvad der karakteriserer 'universitetsskole'- lærerstuderendes bachelorprojekter (i sammenligning med andre lærerstuderendes bachelorprojekter). Undersøgelsen er en nærlæsning, karakteristik og vurdering af de studerendes bachelorprojekter ud fra parametre som:

- Karakterer
- Folkeskolerelevans
- Fagdidaktisk tyngde
- Transformationer mellem teori, empiri, praksis
- Metodestringens (håndværk og metodologi)

I det kommende år sættes forskellige aspekter af universitetsskole som idé under lup. Det gælder fx en undersøgelse og diskussion af universitetshospitalet som model for universitetsskole – hvor langt giver sammenligningen mening? Ligesom triaden teori, empiri og praksis udforskes og udfordres såvel teoretisk som empirisk.

Fagdidaktisk forskning

Den fagdidaktiske forskning i universitetsskoler bidrager til

- At styrke den didaktiske forskning og udvikling i læreruddannelsen
- At styrke folkeskolens (fag)didaktiske udvikling
- At styrke den teoretiske og empiriske skole- og professionsforskning

Det første år (2016/17) er der fokuseret på fagdidaktiske fænomener og problemstillinger inden for fagene *dansk* og *matematik*. Dette er i projektets andet år (2017/18) udvidet med *naturfag* (i samarbejde med LSUL – Laboratorium for Sammenhængende Uddannelse og Læring) og *idræt*. Andre fagdiscipliner, som fx lærings-teorier, almen didaktik eller psykologi kan inddrages, hvor det er relevant.

Set i et tilbageskuende perspektiv har år 1 i universitets-skoleprojektet været karakteriseret ved at "Lade de 1000 blomster blomstre" – forstået på den måde, at mange undersøgelser er gennemført som mere eller mindre solo-projekter med udgangspunkt i specifikke forhold på de tre universitetsskoler. Dette forhold er blevet evalueret og i år 2 er såvel undervisning som forskning blevet mere eksplicit rammesat af læreruddannere og forskere.

Matematikdidaktiske undersøgelser

Eleveopgaver og elevprodukter

I matematikundervisningen i den danske folkeskole indtager opgaver og elevers opgaveløsning en central position. Begrebet "opgave" dækker over mange forskellige typer af oplæg til elevaktivitet. Opgaver er forskellige i forhold til de krav, de stiller til elevers matematiske kompetencer, viden og færdigheder. Hvor rutineopgaver retter sig mod bestemte typer af kognitive processer, retter modelleringsopgaver sig ofte mod andre typer af kognitive processer. Flere danske forskningsbidrag har beskrevet lærebogens markante indvirkning på matematikundervisningens indhold, der ofte rammesættes af opgaverne fra lærebogen. Forskningsmæssigt ved vi dog meget lidt om elevers arbejde med opgaver i matematikundervisningen i den danske folkeskole. På baggrund af forskellige undersøgelser i løbet af det første år har der rejst sig en fagdidaktisk diskussion af, hvad en opgavedidaktisk praksis i matematikundervisning er, bør være, hvorfor og hvordan. Der har rejst sig to projekter i forbindelse med temaet:

- Hvad karakteriserer den opgavedidaktiske praksis i matematikundervisningen på universitetsskolerne?
- Hvordan udvikles elevers regnestrategier i 2. klasse? – og har aktiv matematik indflydelse på elevers strategier?

Undersøgelsesbaseret matematikundervisning

Temaet tager afsæt i en hypotese om, at undersøgende tilgange i matematikundervisningen kan virke befordrende for udvikling af elevernes modellerings-, problembehandlings- og ræsonnements-kompetence. Derfor ansues undersøgende matematikundervisning også som en didaktisk tilgang, hvor elever opfordres til at udvikle forskellige grader af autonomi. Autonomi er en central dimension i forbindelse med besiddelse af en matematisk kompetence. I forbindelse med en undersøgende matematikundervisning skal læreren være bevidst om, at der skal udvikles andre undervisnings-strukturer end ved den mere almindelige formidlingsorienterede undervisning.

Der har rejst sig to projekter i forbindelse med temaet:

- Hvad kendetegner en undersøgelsesbaseret matematikundervisning? – set fra elevperspektivet.
- Implementering af undersøgelsesbaseret matematikundervisning med fokus på, om og hvordan matematiklærere udvikler deres matematikundervisning på baggrund af deltagelse i kursus om undersøgelsesbaseret matematikundervisning.

Afsluttede bachelorprojekter:

Tekst og matematik slås i problemregning. En undersøgelse af de tekstsproglige udfordringer tosprogede elever møder i arbejde med problemregning i folkeskolens afgangsprøve. <http://kortlink.dk/rw3t>

Danskdidaktiske undersøgelser – I gang med fagdidaktiske undersøgelser

Universitetsskoleprojektet har – som nævnt ovenfor – i sit første år været præget af en afsøgende, opsøgende og undersøgende tilgang. Det gælder også etableringen af danskdidaktiske undersøgelsesfællesskaber.

I forbindelse med *Undersøgelse af pædagogisk praksis* har lærerne undersøgt fx hvordan læsehastighed trænes (eller ikke trænes) i danskundervisningen i overbygningen, hvordan man kan arbejde med gode læseoplevelser, hvilken betydning en særlig læseindsats som "Lodret læsning" har for læsesvage elever og hvilke barrierer der kan være for elevers brug af it-rygsæk.

De danskstuderende på Bohrskolen i Esbjerg fokuserer på henholdsvis differentiering af danskundervisningen med særligt henblik på deltagelsesmuligheder for alle sociale kønsgrupper. I forbindelse med bachelorprojektet afprøves et didaktisk design, som teoretisk set tager højde for Susanne V. Knudsens sociale kønsteori. Også det andet projekt på Bohrskolen har fokus på deltagelsesmuligheder for alle elever. I et inklusionsperspektiv undersøges om og evt. hvordan multimodal litteraturundervisning kan fremme inklusion.

Danskstuderende, lærere, læreruddannere og ph.d.-studerende på henholdsvis Lyreskovskolen og Vonsild skole har fra begyndelsen af universitetsskolesamarbejdet fokuseret på mundtlighed som genstandsfelt i danskundervisningen (se nedenstående), og i det kommende år arbejder alle nye danskstuderende på alle tre skoler sammen med lærere, læreruddannere og fagdidaktiske forskere med undersøgelser og eksperimenter, der relaterer sig til mundtlighed i danskfaget.

Mundtlighed i dansk

Mundtlighed er i et almindeligt perspektiv selve undervisningens DNA – lærer og elever spørger, svarer, diskuterer og argumenterer, og måske derfor kan det

være svært at gøre mundtlighed til indhold i danskfaget. Af samme årsag kan det også være vanskeligt at 'slå ring om', få øje på eller med Kirsten Hastrups ord gøre det til et videnskabeligt felt; et analytisk objekt. Samtidig efterlyses en "mundtlighedsdidaktik".

Det overordnede formål med projektet er at udvikle den fagdidaktiske forståelse af og undervisning i mundtlighed i danskfaget i henholdsvis grundskolen og læreruddannelsen ud fra følgende overordnede forskningsspørgsmål:

- Hvad karakteriserer mundtlighed i danskfaget – teoretisk og empirisk?
- Hvordan kan mundtlighed didaktiseres?

Studiet bidrager derved til fagdidaktisk diskussion af, hvad mundtlighed i danskfaget er, bør være, hvorfor og hvordan.

I de enkelte delprojekter undersøges forskellige aspekter af og danskdidaktiske traditioner inden for mundtlighed. Det gælder fx en retorisk orienteret tradition samt et handlingsvejledende projekt om udvikling af elevernes undersøgende samtale.

I løbet af det første år er foretaget en række empiriske undersøgelser (observationer, interviews og spørgeskemaundersøgelser) for at få indblik i den eksisterende danskdidaktiske praksis på universitetsskolerne. Denne empiriske indsigt udvikles yderligere med nyttilkomne danskstuderende fra dette undervisningsår. Teoretisk indsigt foregår som en afsøgning af eksisterende viden på området.

Den empiriske og teoretiske udforskning i projektets første fase danner afsæt for udviklingen af didaktiske greb (fase 2), som afprøves gennem didaktiske designeksperimenter (fase 3), som i fjerde fase raffineres og formidles. Faserne er iterative. Det betyder, at faserne

vekselvirker, således at fx de didaktiske greb, der udvikles i anden fase og afprøves i tredje fase, analyseres, revideres, forfines og gen-afprøves.

Alle aktører (lærere, lærerstuderende, læreruddannere og fagdidaktiske forskere) er aktive i alle faser, men med forskellige opgaver og med forskellig vægt. I fase I er fagdidaktiske forskere, læreruddannere og studerende drivkræfterne, mens lærere indgår som diskussionspartnere og informanter. I anden fase foregår en fælles designudvikling af de didaktiske greb, mens opgaverne i tredje fase er forskellige: lærerne (og evt. studerende) afprøver de didaktiske greb, mens lærerstuderende, læreruddannere og fagdidaktiske forskere dokumenterer gennem brug af kvalitative metoder. I iterationen mellem anden og tredje fase mødes alle aktører med henblik på at diskutere og raffinere designeksperimenterne før nye afprøvninger. Det er dog en pointe i projektet, at alle arbejder med alle opgaver (således at læreren fx også diskuterer teoriudvikling og også arbejder med analyse og fortolkning af empiri), men med forskellig ansvarsfordeling. I fjerde fase samarbejdes om analyse og fortolkning, ligesom der sigtes på formidling til forskellige modtagere: lærerstuderende formidler gennem bachelorprojekt, lærere gennem fremlæggelse på skolernes teammøder og ved pædagogiske dage, men også gennem artikelskrivning til fx DanskLærerforeningens tidsskrift. Læreruddannere inddrager nye perspektiver på mundtlighed i undervisningen i læreruddannelsen. Endelig formidler forskere og læreruddannere til forskningsfællesskaber gennem deltagelse på konferencer og artikelskrivning.

Ph.d.-studerende i universitetsskoleprojektet

Fra 1.2.2018 deltager yderligere to ph.d.-studerende i universitetsskoleprojektet. I det ene projekt undersøges tværfaglighed i naturfagene med Lyreskovskolen som case. I et andet projekt fokuseres på udvikling af kritisk mundtlighed i danskfaget.

Del III: Organisering og aktører

Projektholder
Prorektor

Ledelsesgruppe
Prorektor, forskningschef, institutchef for læreruddannelsen, projektleder og konsulent (mødes 2 gange årligt)

Strategisk ledelsesgruppe
Ledelsesgruppe samt skolechefer i de tre kommuner (mødes 2 gange årligt)

Uddannelsesledergruppe:
Uddannelsesledere, institutchef, projektleder (mødes 4 gange årligt)

UC-medarbejdergruppe:
Læreruddannere, fagdidaktiske forskere, institutchef, docent og konsulent (mødes 2 gange årligt)

Fagdidaktiske grupper:
Matematik, dansk, naturfag og idræt (mødes på skolerne, 4 gange årligt: lærere, læreruddannere, studerende og fagdidaktiske forskere)

Fagdidaktiske grupper:
Matematik, dansk, naturfag og idræt (mødes på skolerne, 4 gange årligt: lærere, læreruddannere, studerende og fagdidaktiske forskere)

Intern forskningsgruppe:
Prorektor, forskningschef, docenter og ph.d. studerende

Aktører – og deres funktion i universitetsskoler

Lærerstuderende

Deltager i universitetsskoleprojektet på 3. og 4. studieår – de sidste to år af deres læreruddannelse. På 3. studieår er fokus på afvikling af BA 1 modulet i januar/februar, mens der på 4. studieår er fokus på de studerendes bachelorprojekt. Men samtidig er den universitetsskolestuderende kendetegnet ved, at han eller hun knyttes til en skole, hvor der gennem et langt sejt træk arbejdes med iagttagelser, beskrivelser, undersøgelser og eksperimenter af og med den didaktiske praksis. Dette sker som deltager i i det fagdidaktiske undersøgelsesfællesskab, men også som samtaler med lærere og løbende deltagelse i skolens almindelige hverdagsliv. Der er således tale om et langvarigt praksissamarbejde på universitetsskolen.

I relation hertil samarbejder den/de lærerstuderende med

- universitetsskolelærere med deres vejlednings- og faglige kompetence
- med ledelsen af universitetsskolen om rammerne for undervisning og udvikling i folkeskolen
- med universitetsskolelærere, læreruddannere og (fag) didaktiske forskere om fagdidaktiske problemstillinger og perspektiver

Undervisere i læreruddannelsen

Deltager på baggrund af undervisning i sit undervisningsfag i læreruddannelsen med

- vejledning af de lærerstuderende på baggrund af de valgte faglige temaer/problemfelter
- samarbejde med universitetsskolelærerne om vejledning af de lærerstuderende og om udvikling af nye fagdidaktiske muligheder
- forskere om udvikling af faget gennem forsknings- og udviklingsaktiviteter

Forskere fra Forskning, innovation og videreuddannelse

Forskerne deltager i forsknings- og udviklingsarbejder i undersøgelsesfællesskaber med lærerstuderende, læreruddannere samt med lærere og elever fra universitetsskolen. Der er fokus på såvel fagdidaktiske forskningsprojekter som 'metaforskning' i universitetsskoler med henblik på analyser og teoriudvikling.

Lærere på universitetsskolerne

- samarbejder med lærerstuderende i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningsforløb
- samarbejder med læreruddannere, lærerstuderende og forskere om undersøgelse af og eksperimenter med fagdidaktiske problemstillinger og perspektiver og
- tilegner sig nye kompetencer – undersøgelseskompetencer, vejledningskompetencer, underviserkompetencer og kompetencer inden for deres undervisningsfag – i samarbejdet med andre aktører i projektet samt i diplommodulet "Undersøgelse af pædagogisk praksis" på UC SYD.

Skolelederne på universitetsskolerne

- indgår i netværk med andre skoleledere fra andre universitetsskoler og aftaler her generelle fælles retningslinjer for projektet på deres skoler
- deltager i udviklingsforløb med henblik på at tilegne sig kompetencer inden for udvikling af ledelse af pædagogisk udvikling på skolen
- "sidder for bordenden" i de praksisteam, der etableres på den enkelte universitetsskole

Skolecheferne i kommunerne

- indgår i strategisk gruppe sammen med ledelsesgruppen
- er bindeleddet i styringskæden mellem skolen, skoleforvaltningen, de kommunale og de nationale målsætninger

Hvem? Korte præsentationer af de konkrete aktører

Lyreskovskolen, Aabenraa kommune

Lyreskovskolen er en nyopført skole i Bov ved Padborg. Skolen er bygget til 800 elever, og der er blandt andet bygget et særligt afsnit med naturfag, hvor fagene biologi, geografi, fysik og kemi mødes i et tværfagligt miljø. Der er også bygget med henblik på udendørs undervisning ved en skolesø, et amfiteater og et udendørs skolekøkken. Skolen er en samling af tre tidligere skoler i Aabenraa kommune.

Fakta Lyreskovskolen

- 650 elever
- 3 sporet skole fra 0. – 9. årgang
- 130 børn i SFO
- 35 elever i center for trivsel og læring (Specialklasser)
- 80 pædagogiske medarbejdere (lærere, pædagoger og ledere)
- 15 andre medarbejdere

Lyreskovskolens vision 2022:

VERDENS BEDSTE LOKALE SKOLE

Vi vil være en lokal skole, som forstår verden i det lokale og samtidig vender sig ud mod verden.

Vi skal have fokus på fællesskab i et tæt samarbejde med lokalområdet. Et forpligtende fællesskab, hvor forskellige generationer mødes, og hvor eleverne får mulighed for at skabe deres identitet i denne nærhed. Vi skal være stolte over vores grænselandsidentitet og benytte os af de netværk, der findes her.

Eleverne skal udvikle de fremtidskompetencer, der er afgørende for at kunne begå sig både lokalt og internationalt.

Lyreskovskolens værdigrundlag

Fællesskab

Sammen er vi stærke. På den måde skaber vi trygge rammer for vores forpligtende fællesskab.

Respekt

Vi hylder forskelligheden og behandler hinanden ligeværdigt og med gensidig respekt.

Ansvarlighed

Vi tager ansvar for os selv og hinanden og er altid bevidste om, at vi er her for at lære noget sammen

Åbenhed

Kreativitet er en forudsætning for udvikling. Vi imødekommer det nye med et åbent sind og værdsætter nysgerrighed som en drivkraft for forandring.

Mod

Vi tror på intensionen, før vi ser resultatet og skaber plads til at begå fejl, da vi ved, at det er med til at skabe læring og selvværd.

Vitaskolen Bohr, Esbjerg kommune

Vitaskolen Bohr er beliggende i bydelen Gjesing i det nordlige Esbjerg tæt på naturområder i Nørreskoven og langs Fovrfeld bæk, der giver mulighed for at inddrage naturen i skolens hverdag. Vitaskolen Bohr er en del af Bohrskolen, der består af tre afdelinger: Fourfelt skolen i Esbjerg V, Ådalskolen i Esbjerg V og Vitaskolen også i Esbjerg V. Vitaskolen er Bohrskolens største afdeling med ca. 1200 elever. Afdelingen er 4-sporet på 0. – 6. klassetrin og 8-sporet på 7. – 9. klassetrin. Skolen er desuden hjemsted for en række specialpædagogiske grupper på 7. – 9. klassetrin. Overbygningen er inddelt i linjer:

Den almene linje

Et tilbud til unge, der interesserer sig bredt for skolens fag, eller har interesser, som ligger uden for de øvrige linjer, som tilbydes på skolen.

Da Vinci Linjen

Da Vinci Linjen, som er et tilbud til unge fra 7. – 9. klassetrin, der holder af at lære og som typisk har underpræsteret.

HandsOn-linjen

Tilbydes i samarbejde med Rybners. Linjen er målrettet unge fra 7. – 9. klassetrin, der har lyst til at lære og har en praktisk og konkret tilgang til læring.

Idrætslinjen

Hjemsted for Esbjerg Kommunes eliteidrætsklasser

Vonsild Skole, Kolding kommune

Vonsild Skole er en af Koldings folkeskoler, der fysisk er placeret i en forstad til Kolding (Vonsild). Der er til skolen tilknyttet en afdeling for elever med vidtgående behov. Denne afdeling er Kolding Kommunes tilbud for denne gruppe i overbygningen. Vonsild Skole er desuden overbygningsskole for naboskolen Ødis Skole.

Skolen har ca. 570 elever og er 2/3 sporet.

Vonsild Skole er kendetegnet ved:

- Høj faglighed
- Tydelige voksne og tydelige rammer – herunder en stor tydelighed i vores forventninger til forældrene, vi kalder det skolen på banen
- En skole, der ligger vægt på det kreative og musiske
- En skole der tør gå nye veje for at finde den bedste løsning
- En skole der deltager aktivt deltager i skoleudviklingsprojekter, såvel nationalt som internationalt, ex. er vi universitetsskole, og udbyder sammen med en indisk Skole et nyt fag, der hedder det globale medborgerskab
- En skole, der arbejder meget internationalt, ex. Atlantibib.org
- En skole, hvor vi vægter et ordentligt sprog, samt god opførelse højt
- En skole med en idrætsprofil, ex. morgenmotion fra klokken 07.30 til vores elever i mellemtrinnet og udkolingen
- En sundhedsskole, hvor vi har stor fokus på sundhed generelt
- En skole med et dygtigt personale.

Forskning, innovation og videreuddannelse UC SYD

I UC SYDs forskningsafdeling understøttes velfærdsprofessioner som sygeplejersker, fysioterapeuter, ergoterapeuter, jordemødre, lærere, pædagoger og socialrådgivere med at finde kvalificerede løsninger på aktuelle udfordringer. Samtidig kvalificeres professionsuddannelserne med forskningsbaseret viden fra praksis.

Målet er at blive dygtigere til at løse velfærdsopgaverne samtidig med, at UC SYD uddanner dygtige studerende.

UC SYDs forskningsaktiviteter foregår i fire forskningsprogrammer:

- Dagtilbud og skole
- Socialt arbejde, forvaltning og socialpædagogik
- Sundheds- og socialfaglig praksis
- Sundhedsfremme og læring

Forskningsprogrammerne har til formål at drive, udvikle og kvalitetssikre vores forskning og udviklingsaktiviteter på tværs af professionsuddannelser, videreuddannelse og forskning. Forsknings- og udviklingsaktiviteterne foregår i tæt samarbejde med praksis. Universitets-skoleprojektet er forankret i forskningsprogrammet for Dagtilbud og skole.

Læreruddannelsen i UC SYD

Læreruddannelsen i UC SYD udbydes i henholdsvis Esbjerg og Haderslev. På både Campus Esbjerg og Campus Haderslev indgår de lærerstuderende i studiefællesskaber med studerende fra UC SYDs øvrige professionsbacheloruddannelser.

Målet for udviklingen af Læreruddannelsen i UC SYD er, at uddannelsen i endnu højere grad kendes i

omverdenen og for nye ansøgere for at være en attraktiv uddannelse, der uddanner kompetente lærere, der er i stand til at løfte fremtidens udfordringer og opgaver i skolen.

Målsætningen er at højne læreruddannelsens kvalitet. Det sker i nært samarbejde med praksis samt nationale og internationale læreruddannelses-forskningsmiljøer. Det bidrager til, at UC SYD har en meget skarp profil på læreruddannelse. Universitetsskoleprojektet er i den forbindelse et af UC SYDs signaturprojekter.

Tilknytning til nationale og internationale forskningsnetværk

UC SYDs læreruddannelse indgår i forskellige internationale samarbejder.

UC SYD er partner i et internationalt forskningsnetværk om forskning i læreruddannelseskvalitet: Teacher Education – quality, integration and learning, *TEQUILA*. I netværket indgår et forskningsprojekt om University-schools, *PROTEUS* Professional teacher education through university schools. Projektet forløber i et samarbejde mellem Norges tekniske- og naturvidenskabelige universitet, NTNU, *Europa Universität Flensburg* (Tyskland), *Pädagogische Universität Weingarten* (Tyskland) og *Linköpings Universitet* (Sverige). *PROTEUS* startede op i 2014 med NTNU som leadpartner og UC SYD som partnerinstitution. Samarbejdet med de øvrige lande giver mulighed for at spejle UC SYDs universitetsskoleprojekt i et større internationalt forskningsmiljø. Især NTNU har flere års erfaringer med at implementere universitetsskoler i deres læreruddannelsesforløb.

I projektfasen har der været erfaringsudveksling ved studiebesøg i de øvrige partnerlande, både på deres universiteter og på deres universitetsskoler. UC SYDs medarbejdere har haft mulighed for at møde forskere, lektorer, skoleledere, studerende og lærere i de andre partnerlande. Deres perspektiver og oplevelser har

været et værdifuldt input til etablering af universitetsskoler i UC SYD.

Det første hold lærerstuderende, som var deltagere i universitetsskoleprojektet, var på et fælles studieophold til Weingarten i Sydtykland, hvor de sammen med studerende fra de øvrige lande bidrog aktivt til at drøfte spørgsmål som "Hvad er centrale lærerkompetencer – nu og i fremtiden?" og "Hvordan skal forskning være medvirkende til at styrke lærerprofessionen?".

PROTEUS-projektet er nu (november 2017) ved at blive færdiggjort og en rapport vil blive offentliggjort gennem Erasmus plus, på NTNUs hjemmeside og på <https://universitetsskolen.dk/>.

Man kan læse mere om PROTEUS ved at følge dette link: <https://www.ntnu.edu/proteus>

Del IV: Erfaringsopsamling år 1

Gruppintervjuer

I april 2017 blev gennemført fokusgruppintervjuer med disse grupper: lærerstuderende, universitetsskolelærere, læreruddannere og skoleledere fra de tre universitetsskoler.

I interviewene var der fokus på de forskellige aktørers rolle i projektet, relationerne til de andre aktører, udfordringer ved at være deltager i projektet, overvejelser om den ideelle universitetsskole samt mulighederne for at skabe "fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber".

Rekruttering af lærerstuderende til universitetsskoleprojektet

Et af fokuspunkterne i projektet i løbet af det første år har været rekrutteringen af lærerstuderende til projektet. Flere strategier har været fulgt, orienteringsmøder, "prik på skulderen" af læreruddannere og "mund til mund" blandt de lærerstuderende.

Hvordan "mund til mund" metoden virker viser følgende bemærkning fra en lærerstuderende til en medstuderende:

” Men jeg vil sige, at du skal nok også have lidt æren for, at jeg så meldte mig til det, fordi du snakkede rigtig meget med mig og du blev sådan ved med, at når du så mig, har du overvejet, og i det sekund jeg sagde til dig, at ved du hvad, det tror jeg, at jeg vil. Så sagde det bare lige blub, så dukkede der simpelthen så mange mails op til mig omkring alt det, du vidste om det. Det sendte du til mig. Så, det var jo også det, at så føler man også at du er engageret i det og at du virkelig brænder for det og sådan noget. (Lærerstuderende)

Også blandt læreruddannerne er rekrutteringen blevet drøftet, og her er der opbakning til, at potentielle studerende "prikkes på skulderen" af læreruddanner.

På baggrund af de indhøstede erfaringer iværksættes rekruttering i 2018 allerede i april måned.

Et andet forhold, der har betydning for rekrutteringen, er de lærerstuderendes mulighed for at overskue forløbet, som indebærer, at de engagerer sig i deres resterende studietid. Det er en opgave i projektet – for ledelsen på læreruddannelsen, for læreruddannere og/eller for projektet.

Roller i universitetsskoleprojektet

Flere aktører og relationer er i spil i universitetsskoleprojektet.

Læreruddannerne diskuterede i interviewet karakteren af relationen til de lærerstuderende i forhold til den almindelige vejledning i relation til bachelorprojektet.

” Vejlederrollen ændrer sig lidt, fordi i bachelor (bachelorprojektet) er vejledningen primært omkring et fagligt område og noget undersøgelsesdesign. Og her synes jeg, vejledningen også bliver sådan noget lidt proces. Jeg ved så ikke, om det hedder vejleder eller proceskonsulent, altså at man også skulle tænke i, hvordan får vi det her til at fungere i en form for progression. .... Det synes jeg er lidt en anden vejlederrolle end bare at gå på et fag. Så det er jo også sådan en, hedder det proceskonsulent, eller hvad vil man kalde det, procesvejleder. (Læreruddanner)

Set i forhold til de lærerstuderendes bachelorprojekt, der faktisk ligger et år ude i fremtiden er det rigtig fint, at de bliver vejledt frem mod afslutningen af projektet med en fortsat progression og med nye krav undervejs, det kan være med til at højne kvaliteten af bachelorprojektet. Og det er måske netop den progression, der også bør fungere i den "almindelige" læreruddannelse, således at den lærerstuderende får en klarere fornemmelse af/bevidsthed om, hvordan bachelor 1-projektet lægger op til det endelige bachelorprojekt.

Samarbejdet – hvordan etableres fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber mellem aktørerne?

Målet i universitetsskoleprojektet er etableringen af fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber, dvs. undersøgelsesfællesskaber, hvor forskere, læreruddannere, universitetsskolelærere og lærerstuderende danner vidensudviklende og undersøgende fællesskaber.

Udbredelsen af universitetsskoleprojektet – på universitetsskolen og i læreruddannelsen

De lærerstuderende er optaget af, at universitetsskoleprojektet er kendt på universitetsskolerne, dvs. at det ikke kun er de deltagende lærere på skolen, der kender projektet, men at alle medarbejdere kender til projektet og ser sig som en mere eller mindre integreret del af projektet.

” Jeg tænker også, at det må være et af de krav som der må være, altså ligesom vi. Jeg kan tydeligt huske den dag vi var der første gang, der fik vi ligesom sådan lidt pointeret, at de håbede det var nogle engagerede studerende, der havde meldt sig til. Det gælder også den anden vej. Det skal dælme også være en engageret skole, fordi ellers så falder det hele til jorden. Så det hele skal jo spille hele vejen op. Så der ligger noget der. (Lærerstuderende)

De studerende er optaget af skolens rolle, herunder den måde skoleledelsen arbejder med ind i projektet, og har et klart blik for, hvordan udbredelsen af og kendskabet til universitetsskoleprojektet er en forudsætning for, at de får mulighed for fuldt ud at udnytte projektets potentiale.

” Altså, i mit billede af den (universitetsskolen), der ville det egentligt være den her med, at du har nogen, der er tilknyttet projektet selvfølgelig, som der er nu og det er nemt at være tæt sammen med, men at man fra ledelsen side har været inde og sige, at vi er med i et projekt her og det gør hele skolen og ikke kun de her seks lærere her. Så det vil sige også, når vi for eksempel kommer og siger, at vi vil gerne ind og observere din undervisning, så har jeg egentligt en klar forventning om, at det er okay. Jeg har fuld forståelse ved, at de siger det passer ikke godt i næste uge, men kom om to uger. Det er fair nok, men det er det jeg forventer, at sådan skal det være. Fordi, så bliver det pludseligt noget ved. (Lærerstuderende)

Ledelse i universitetsskoleprojektet

Det første år i universitetsskoleprojektet har klart dokumenteret, at der er brug for ledelse, eller måske snarere, at ledelse er en forudsætning for såvel igangsætning som drift af af projektet.

Nogle universitetsskolelærerne har oplevet stor imødekommenhed i forbindelse med deltagelse i projektet, men er samtidig bevidste om, at også skolelederen har udfordringen i forbindelse med skolens deltagelse.

” Men jeg oplever altså, at vi bliver mødt med venlighed af vores ledere i forhold til at få den tid, som vi egentligt ønsker. Jeg ved også, at der er- Jeg tænker lidt strategisk fra ledelsesplan- Det er selvfølgelig slet ikke mit bord, men jeg ved, også der er bare nogle udfordringer i det, fordi hvis de skal gå ind at give os den tid på forlods, kan man sige, så kommer det til at berøre vores undervisningstid, og det vil så sige, så går vi faktisk ned i løn. Det tror jeg da ikke, de er interesserede i. Vi skal jo ikke miste vores arbejds løn for at være med i et projekt, og så tænker jeg, at strategien er nok, så giv os tiden på en anden måde. (Universitetsskolelærer)

Rekrutteringen af lærere til projektet er i høj grad en ledelsesopgave. Det er tydeligt, at lærere i folkeskolen i dag er pressede, samtidig med, at arbejdstiden spiller en stor rolle i hverdagen. Derfor har det heller ikke bare været et knips med fingeren, da skolelederne skulle ”skaffe” lærere til projektet, som følgende udsagn fra en universitetsskolelærer viser.

” Altså, og så er det- Jeg kan huske, da vi blev præsenteret. Folk tog venligt imod det, og var nysgerrige på det. Altså, nysgerrig på den måde, at der blev ikke stillet dumme kritiske spørgsmål eller farlige spørgsmål, hvis man kan sige det sådan. Der var ikke nogen, der var negative omkring det, vel. Jeg ved, også at (skoleleder) havde da ikke haft nemt ved at finde nogen, der ligesom- Ja, jeg ved ikke, hvad han selv har sagt, men jeg tror, at han har været vidt omkring og fået en god idé, om at vi så skulle gøre det. Det er også måde at sælge den på. Det kræver jo også noget. Hvad har folk tid til? Altså, folk har ikke vanvittigt meget overskud, og jeg ved da, også at de nye der skal på projektet, som sandsynligvis også skal igennem og skoles, ligesom vi har været det- Den skal sælges rigtigt godt, fordi det er noget, der kræver tid, og (skoleleder) ved godt, at der skal gives tid til det. (Universitetsskolelærer)

Der er hos skolelederne en forståelse for, at nye ledelseskompetencer kommer på tale. Der er for skolelederen mange nye problemstillinger og scenarier, som den almindelige forståelse af skoleledelse ikke opererer med.

” Og så handler det jo om, at vi skal, og der er jeg meget enig med dig, Peter, vi skal måske faktisk have en eller anden form for, hvordan kan vi understøtte det her. Ikke sådan en procesplan eller sådan nogle ting, men hvordan kan vi få mere viden omkring denne her tankegang med forskningen inden og eksperimenterende undervisning. Fordi, hvis vi ved noget mere om det fra et ledelsesperspektiv, så har vi meget nemmere ved at både at skabe rammer for de her, sådan at de kan virkelig få lov til at komme ud af det med deres begejstring men også deres viden, som du siger. Og så kan denne her viden få lov til at sprede sig. Der skal vi jo have mere- Det er jeg faktisk meget enig med dig i. (Skoleleder)

I et fremadrettet perspektiv planlægges et skolelederforløb med fokus på, hvad det indebærer at være skoleleder i forbindelse med et projekt som universitetsskoleprojektet. Det handler fx om, hvilke kompetencer der kommer på tale, hvordan man leder projekter, hvordan ledelse distribueres til afdelingsledere og vejledere, og hvordan hverdagen rammesættes for de lærere, der er med i de fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber?

Fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber

Helt centralt i universitetsskoleprojektet er arbejdet i de fagdidaktiske undersøgelsesfællesskaber mellem universitetsskolelærere, lærerstuderende, læreruddannere og forskere. Hvilken rolle i fællesskaberne har de forskellige aktører, og hvordan har de oplevet samarbejdet?

En af universitetsskolelærere udtrykker samarbejdet således:

” ..... jamen, helt klart. Det personlige eller faglige løft eller hvad man nu skal kalde det, som nummer et. Det der med at der bliver sat tid af, eller at der bliver gjort rum til at undersøge noget i min lærerverden. I min praksis, som har som formål- Selvfølgelig at skabe en bedre undervisning efterfølgende. Det synes jeg er rigtig godt, og så synes jeg det der samspil- At der er så mange forskellige kompetencer, der kommer ind, og alle kan byde ind med noget. Ja, du sagde samarbejde. Det der med at jeg får mulighed for at se lidt ind i en anden verden, som jeg normalt ikke har- Altså, blandt andet med at forske eller universitets- Hvad hedder det? UC SYD-lærer- At få lidt del i deres verden og på den måde at få skabt sådan et helhedsbillede af den del, der hedder undervisning. (Universitetsskolelærer)

Der er ingen tvivl om, at allerede her efter det første år henter de forskellige aktører viden og inspiration i samarbejdet, et udbytte, der med projektets videre udvikling sandsynligvis vil forøges betydeligt.

Bilag 1

Diplommodul

Undersøgelse af pædagogisk praksis

Formål

Modulet skal kvalificere den studerende til at undersøge og dokumentere pædagogisk praksis. Den studerende skal udvikle færdigheder til på et metodologisk reflekteret grundlag at frembringe empiriske data om pædagogisk praksis.

Mål for læringsudbytte

Kompetencemål

Det er målet, at den studerende gennem integration af praksiserfaring og udviklingsorientering opnår kompetencer til at

- udvikle et metodisk begrundet design for undersøgelse af pædagogisk praksis
- håndtere arbejdsprocesserne i forbindelse med at gennemføre en mindre empirisk undersøgelse

For at opnå disse kompetencer skal den studerende:

Viden

- have viden om muligheder og begrænsninger ved forskellige kvantitative og kvalitative metoder til undersøgelse af pædagogisk praksis
- kunne identificere og reflektere over metodiske problemstillinger, der knytter sig til undersøgelser af pædagogisk praksis

Færdigheder

- kunne begrunde metodevalg i relation til undersøgelse af pædagogisk praksis
-

Hvis du vil høre mere...

Dorthe Carlsen
Udvikling og Forskning
Lembckesvej 3-7
6100 Haderslev
+45 7266 5221
dcar@ucsyd.dk

ucsyd.dk